coggle
made for free at coggle.it

10 Dokazování, pojem, předmět

- demonstrativní výčet důkazních prostředků
  - soud může připustit použít i jiné důkazní prostředky a určí i způsob jeho provedení
    - např. fotografie → soud rozhodne, zpravidla na návrh účastníka, zda určitý jiný důkazní prostředek připustí → připustí-li jej, pak musí určit i způsob provedení takového důkazu (účastník tvrdí, že se s osobou nesešel, ale fotografie potvrzuje opak)
  - toto pojetí důkazních prostředků odpovídá principu volného hodnocení důkazů - soud sám posoudí, jaké poznatky (důkazy) z důkazního prostředku získal a jak jsou věrohodné
  - ! některé skutečnosti mohou být prokázány jen určitými důkazními prostředky - např. pro vydání směnečného/šekového platebního rozkazu je třeba prokázat existenci pohledávky předložením směnky/ šeku
  - Výslech svědka - § 126, 126a OSŘ
    - svědek – kterákoli FO, která určitou skutečnost přímo vnímala svými smysly a je schopna o tom podat soudu zprávu
    - X svědkem nemůže být účastník, soudce ani jiný subjekt řízení
    - zákonná svědecká povinnost – každá FO povinna dostavit se na předvolání a vypovídat
    - odepřít výpověď – v případě, že by jí způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám blízkým
    - musí vypovědět pravdu a nic nezamlčovat, ale nemusí být nestranný (posuzuje to soud)
    - nezastupitelnost svědka
    - způsobilost svědčit – způsobilost vnímat a vypovídat o tom, co vnímala (není vázána na svéprávnost)
    - průběh
      - **všeobecný výslech**
        - při jednání
        - totožnost, poměru k účastníkům, další okolnosti, které mohou mít vliv na jeho věrohodnost
        - poučení svědka o jeho PaP a následcích křivé výpovědi (TČ křivé výpovědi)
      - **výslech k věci**
        - monologická část – svědek nejprve souvisle vylíčí vše, co ví o předmětu výslechu
        - dialogická část – následně může klást otázky svědkovi soudce, se souhlasem soudu účastníci/ znalec
    - právo na svědečné – náhrada hotových výdajů a ušlého výdělku - do 3 dnů, jinak překluze
    - znalecký svědek – zároveň odborné znalosti, které mu umožňují pozorované skutečnosti odborně hodnotit
  - Odborné vyjádření a znalecký posudek – § 127, 127a
    - soudní tlumočníci mají v řízení postavení znalců
    - rozhodnutí závisí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí
    - odborné vyjádření – vyjádření orgánu veřejné moci (pokud nepostačuje – ustanoví soud znalce)
    - znalec – vypovídá o tom, co poznal a zhodnotil na základě svých znalostí a zkušeností
    - znalecký posudek – nález (popis relevantních skutečností), posudek (odborné posouzení skutečností), znalecká doložka (prohlášení znalce o kvalifikovanosti – seznamu znalců je zapsán, označení oboru) - především ústní, ale i písemný
    - právo na znalečné – náhrada hotových výdajů a odměna
  - Důkaz listinou – §129 OSŘ
    - nepřímý důkazní prostředek – podání určité zprávy v písemné formě zachycené na movitém podkladu (papír/podobná látka), který je možno soudu předložit
    - za listinu se nepovažují písemné zprávy podané na jiném podkladu (např. vyryté do stromu/zdi – v takovém případě by šlo o důkaz ohledáním, rozdíl je v tom, zda se daný substrát dá přinést na jednání)
    - dělení listin
      - veřejné listiny
        - rozdíl je v důkazní síle, proto je okruh veřejných listin v zákoně přímo stanoven
        - vydané státními orgány v mezích jejich pravomoci a další listiny zákonem prohlášené (např. notářské zápisy, exekutorské zápisy)
        - obsah veřejné listiny je třeba považovat za pravdivý, dokud není prokázán opak - § 134 OSŘ
      - soukromé listiny
        - např. dopis, smlouva sepsaná advokátem, směnka
        - pravost a správnost (pravdivost obsahu) lze zpochybnit pouhou námitkou (důkazní břemeno nese ten, kdo se listiny dovolává)
    - provedení – soudce ji/část přečte nebo sdělí její obsah, příp. předloží účastníkům k nahlédnutí
    - soud může uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil - tzv. ediční (vydávací) povinnost - jinak pořádková pokuty
  - Ohledání – § 130 OSŘ
    - přímý důkazní prostředek – soud, příp. znalec přímo vnímá zevní vlastnosti ohledávaného předmětu
    - předmětem ohledání může být věci movitá/nemovitá, osoba, příp. i lidské tělo
  - Výslech účastníků – § 131 OSŘ
    - je třeba odlišit od přednesů účastníků (vyjádření, tvrzení)
    - důkazním prostředkem je pouze takový výslech účastníků, který soud zvlášť jako procesní důkaz nařídil k prokázání tvrzených skutečností
    - soud nařídí jen nelze-li prokázat dokazovanou skutečnost jinak a účastník souhlasí X nesporná řízení – lze nařídit vždy a není třeba souhlas - § 22 ZŘS
    - probíhá podobně jako výslech svědka (ale není trestněprávní sankce za křivou výpověď)
- dokazování
  - poznatky
    - činnost všech účastníků a soudu za účelem zjištění skutkového stavu – § 120-136
      - X nutno odlišit osvědčení (zdůvodnění) – skutečnost nemusí být striktně dokázána tak, aby soud o ní byl bezpečně přesvědčen, stačí, jeví-li se vzhledem ke všem okolnostem pravděpodobná - např. u předběžného opatření
    - rozhodování soudu musí být racionálně opřeno o určité vědomosti, resp. poznatky
    - právní poznatky (právní otázka, quaestio iuris)
      - znalost objektivního práva, týkající se konkrétních právních poměrů
      - získávají se studiem a odbornou přípravou, zásada iura novit curia (soud zná právo)
      - nemůžeme jej ukládat znalci
      - vlastně podřazení PN pod jednotlivé skutkové podstaty
    - skutkové poznatky (skutková otázka, quaestio facti)
      - poznatky o konkrétních individuálních skutečnostech, na nichž se zakládají a z nichž plynou uplatňované nároky; získávají se procesním dokazováním
      - skutečnosti obecně známé, skutečnosti známe soudu z jeho činnosti - nedokazují se
  - Dokazování v procesním smyslu – právem upravený postup soudu a účastníků směřující k utvoření potřebných skutkových poznatků o rozhodných skutečnostech
  - cíl
    - získat takové poznatky o rozhodujících skutečnostech, které poslouží jako podklad pro meritorní rozhodnutí (tj. zjištěný skutkový stav) - netřeba absolutní jistota, protože řízení musí být pružné - takže je potřeba vyšší míru jistoty
    - zjištění získává soud a pouze soud rozhoduje, které skutečnosti má za dostatečně prokázané (součinnost účastníků je však nezbytná)
    - subjektivní přesvědčení soudu – instančně přezkoumatelné (je povinnost řádně jej odůvodnit)
- fáze důkazního řízení
  - navrhování (označování) důkazů – především povinnost účastníků
  - obstarávání důkazů – navržené důkazy obstarává soud tak, aby je bylo možno provést
  - provádění důkazů – věc soudu, při jednání – účastníci mohou být přítomni/vyjadřovat se
  - hodnocení důkazů – věci soudu; zás. volného hodnocení důkazů
- Důkazní prostředky
  - (§125 OSŘ) – všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci. Důkazní prostředek je přímo konkrétní věc, která slouží k prokázání určité skutečnosti, je tedy prostředkem k získání důkazu.
  - výčet v OSŘ je demonstrativní, např. výslech svědků; znalecký posudek; ohledání a výslech účastníků; zprávy o vyjádření orgánů, FO, PO; notářské/exekuční zápisy; jiné listiny
  - přímé
    - soudu přímo umožňují poznání určité skutečnosti – jen ohledání věci, místa, osoby
  - nepřímé
    - zprávy o skutečnostech zprostředkované osobami nebo věcmi – svědci, znalci, listiny
- Důkazní pro. - výslech svědka / důkaz - určitá informace
  - poznatky získané pomocí procesního dokazování / **vše nebo postup**, které mohou přispět k objasnění projednávané věci v rámci dokazování, například výpověď
  - důkazy
    - přímé
      - platnost teze vyplývá přímo z argumentu
      - **přímo potvrzuje nebo vyvrací dokazovanou skutečnost**
    - nepřímé
      - indicie; za pomoci další myšlenkové operace dospíváme k výsledku, např. alibi
      - X důkaz opaku – vyvrácení teze prokázáním toho, že platí opak (lze např. u vyvratitelných domněnek)
      - X protidůkaz – pouhé vyvrácení argumentu (důkazu), je přípustný vždy, i u nevyvratitelných domněnek
      - např. – veřejná listina; vždy mohu napadat, že daná veřejná listina je podvrh
- Důkazy se získavají z důkazních prostředků
- předmět dokazování
  - konkrétní individuální skutečnosti, které jsou rozhodující z hlediska předmětu řízení (zda škůdce protiprávně jednal, zda je zde příčinná souvislost, zavinění)!
  - skutečnosti, které mají význam pro rozhodnutí soudu
  - ve sporném řízení určování dispozičními úkony účastníků – předmět řízení vymezený petitem
    - ve sporném - všechny relavantní, ale jen ty sporné!!!! (jsou dány hmotným právem) - např. pokud se obě strany dohodnou, že existuje nájemní smlouva, tak nebude předmětem
  - výjimky – skutečnosti, které není třeba dokazovat (§ 121 OSŘ)
    - skutečnosti obecně známé (tzv. notoriety) – skutečnosti, které jsou alespoň místně známé širokému okruhu osob (např. že v určité obci byla povodeň, že den má 24H, že v noci lidi většinou spí)
      - obě lze zpochybnit - par. 123
    - skutečnosti známé soudu z jeho činnosti – o nich většinou existuje soudní spis
    - předpisy uveřejněné nebo oznámené ve Sb. zákonů a mezinárodních smluv (či předcházející sbírce) - nevztahuje se na cizí právo a obecně závazné vyhlášky - třeba dokazovat
- v nesporném řízení - všechny relevantní skutečnosti
- instituty usnadňující dokazování
  - Zákonné domněnky (§ 133 OSŘ)
    - skutkové i právní (= používané v právu)
    - ukládají soudu, aby vzal za prokázané to, co bezpečně prokázáno není, ale co mu domněnka ukládá vyvodit z určitých zjištěných skutečností
    - vyvratitelná právní domněnka – připouští důkaz opaku (prokázání, že platí opak), jinak ukládá soudu, aby považoval určitý závěr za zjištěný
      - vyjádření – „má se za to, že“, např. domněnka otcovství § 776 a násl. o. z.
    - nevyvratitelná domněnka – nepřipouští důkaz opaku, ale je možné vyvrácení důkazu (protidůkaz)
      - vyjádření – „platí, že“, např. člověk neprojeví souhlas s pitvou, platí, že nesouhlasí - § 115 OZ
    - fikce – vědomý právem podložený **rozpor se skutečností** (přípustný protidůkaz), vyjádření – „hledí se“, „považuje se za“
      - např. fikce doručení – odepře-li adresát přijmout písemnost, je písemnost doručena – § 50c OSŘ
  - Prejudiciální otázka (předběžná otázka) – § 135 OSŘ
    - právní otázka, která sama není předmětem řízení, ale na jejím vyřešení je závislé rozhodnutí, které má soud učinit
    - např. v řízení o rozvod manželství je prejudiciální otázkou vznik a existence platného manželství
    - nájem bytu – zda je pronajímatel vlastníkem bytu (či má jiné oprávnění)
    - soud si může prejudiciální otázku posoudit pro účely svého vlastního rozhodnutí sám, bez ohledu na to, zda patří do civilní jurisdikce a bez ohledu na příslušnost
    - není povinen prejudiciální otázku posoudit – může dát podnět k řízení a řízení přerušit – § 109/2/c
    - bylo-li již vydáno rozhodnutí – soud z něj vychází - § 135/2 OSŘ
    - soud nesmí jako prejudiciální otázky posuzovat
      - věci osobního stavu (např. platnost manželství, určení otcovství, osvojení, prohlášení za mrtvého aj.) **musí být řešeny v samostatném řízení**
      - otázky, zda a kým byl spáchán TČ – musí vyčkat na vydání trestního rozsudku
  - Úvaha soudu (§ 136 OSŘ)
    - OSŘ připouští v poměrně úzkém rámci – určení výše nároku (X existence nároku musí být dokázána)
    - musí být logicky zdůvodněná a přezkoumatelná
    - např. výše nároku na náhradu škody – nelze-li výši náhrady škody přesně zjistit